

સુરત જીલ્લાની ભૂગોળ.

જૂનરાત્રી બીજા ધોરણને
માટે
નવા સુધારેલા નિયમ પ્રમાણે.
આધુનાજ્ઞ તથા તોલની ધાતો
અને

નવા નિયમ પ્રમાણે સ્ટાન્ડર્ડ મુજબ ડિક્ટેશનને
માટે ઉપજાવી કાઢેલા શબ્દોના સંગ્રહ સાથે.
ખનાવનાર-

ત્રીભોવનદાસ ગોપાળદાસ યુકસેલર

સુરત મધે.

સીડી સેન્ટ્રલ પ્રેસમાં ત્રીભોવનદાસ ગોપાળદાસે
ચક્રાના પુત્રની તરી સડક ઉપર છાપી.
સંવત ૧૯૩૪ — સને ૧૯૭૮.

કિંમત દોઢ આનાં.

૧૯૬૭

૧૯૬૭

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ઓપીરાઈટ-સંગ્રહ

(૧)

દિશાઓ

સ—છોકરાઓ બોલો તો દિશાઓ કેટલી છે ?

જ—દિશાઓ ચાર છે; ઉત્તર દક્ષિણ, પૂર્વ, ને પશ્ચિમ.

સ—દિશાઓ કેમ પારખવી તે તમે જાણો છો ?

જ—હાજી, સૂરજ ઊપરથી સૂરજ ન દેખાતો હોય તો ધ્રુવના તારા ઉપરથી; અને તે તારા પાણી નહીં દેખાતો હોય તો વાહાણના હોકા યંત્રથી. એ યંત્રને એક સોય હોય છે તે હ મેથા ઉત્તર તરફ રહે છે ને ધ્રુવનો તારા પાણી ઉત્તરે જ ઉગે છે

સ—પૂર્વ અને પશ્ચિમ દિશા કેમ જાણવી ?

જ—જેણી ગમ રાજ સૂરજ ઊગતો હોય તે પૂર્વ દિશા અને રાજ સાંજે સૂરજ આથમતો હોય તે પશ્ચિમ દિશા જાણવી.

સ—ત્યારે ઉત્તર અને દક્ષિણ દિશા કેમ જાણાએ ?

જ—આપણે પૂર્વ દિશા તરફ માંડકરીને ઊભા રહીએ તો જેણી ગમ આપણો ડાબો હાથ આવે તે ઉત્તર, અને જેણી ગમ જમણો હાથ આવે તે દક્ષિણ દિશા.

સ—ત્યારે નકશા સામા ઠાંગ્યો તેની આરે દિશા કેમ જાણાય છે ?

જ—નકશા સામા ચતો સીધો મૂક્યો તો જે ઊપણા ભાગ અગ્યે । તે ઉત્તર દિશા, નીચણા ભાગ લખડતો રહેતા તે દક્ષિણ દિશા. નકશા સામા ઊભા ને જેણી ગમ જમણો હાથ આવે તે પૂર્વ દિશા, ને જેણી ગમ ડાબો હાથ આવે તે પશ્ચિમ દિશા જાણવી.

(૨)

(ભુગેળની વ્યાખ્યા)

સ—છોકરાઓ તમે નકશા જોયો છે. નકશા એટલે શું ?

જ—હા જી. નકસો એટલે આખી પૃથ્વી કે તેના કોઈક ભાગ કે દેશ કે શહેર વગેરેનો ચિત્રથી જે નમુનો કાઢેલા તે.

સ—સીમાડો. સડક, અને રેલવે એટલે શું ?

જ—સીમાડો એટલે સીમા અથવા હદ. સડક એટલે કાચો બાંધેલો રસ્તો. અને રેલવે એટલે લોઢાની સડકનો પાંચો બાંધેલો રસ્તો.

સ—ગામ એટલે શું ?

જ—જ્યાં યોડાંક જથા બાંધેલો ધરની વસ્તી હોય તે.

સ—ત્યારે ગામડું કેને કહીએ ?

જ—જ્યાં ધણાં જ યોડાં યુવકો જેવા ધરની વસ્તી હોય તે,

સ—કસબો કેને કહીએ ?

જ—પ્રગણાનું જે સૌથી મોટું ગામ તેને કસબો કહે છે.

સ—શહેર કેને કહીએ ?

જ—જ્યાં મોટાં મોટાં હોબાંધ ને ધણાં હારબાંધ મંડા બાંધેલા હોય અને સારાં સારાં ચોટાં તથા બગીચાં હોય, અને તેમાં ધણાં પગાં ને ફળીઆં હોય તે શહેર.

સ—પ્રગણું એટલે શું ?

જ—જેમાં મોટાં અને નાનાં નાના ગામો ધણાં આવેલાં હોય તે.

સ—ત્યારે તાલુકો એટલે શું ?

જ—તાલુકો એટલે માહલ, અથવા જે પરગણું કરીને કેહેવાય છે તે.

સ—જિલ્લો એટલે શું ?

જ—જેલો એટલે જે માણસે પ્રમાણમાં અથવા તાલુકા મળીને થયેલો તે.

સ—નદી કોને કહીએ ?

જ—જે પાણીનો યોગ પર્વતમાંથી અથવા સરોવરમાંથી નીકળીને ફળતી જગ્યામાં થઇને યુગુદ્ધને મળે છે તે.

સ—નદીનું મૂળ અને મુખ તે શું ?

જ—જે પર્વત કે સરોવરમાંથી નદી નીકળે છે તે ઠેકાણાને મૂળ અને જ્યાં નદી ફરીઆને મળે છે તે ઠેકાણાને મુખ કહે છે.

સ—ત્યારે ખાડી કોને કહે છે ?

જ—ફરીઆને મળવાની આગમન જરૂરીનું પાણી મહિ આપે એવું નદીનું મુખ જે પોહાણું કાપે છે તેને ખાડી કહે છે.

સ—ફરીઆ કોને કહે છે ?

જ—માહાસાગર કરતાં જે નાનો પાણીનો ભાગ તે.

સ—તળાવ કોને કહે છે ?

જ—તળાવ એટલે તાલું સરોવર. અથવા જે નાનો પાણીનો ભાગ ચોતુરજ જમીનથી ઘીરાયેલો હોય.

સ—ખેટ કોને કહીએ ?

જ—ચોતુરજ કરતું પાણી, જે વચમાં જે જમીનનો ભાગ તે ખેટ.

સ—ખંદર એટલે શું ?

જ—નદી કે ફરીઆ કડિ વેપારના મથકનું જે મહેર અથવા કસ-આ આવેલો તે ખંદર.

સ—કુંગર, પાહાડ, અને પર્વત એટલે શું ?

જ—જમીન ઉપર જે ક્ષાત્ર જમ્યા ટેકરા હોય તે કુંગર; એના એવા પાણી કુંગર સાથે જોડાઇને પૃથ્વીની સપાટીથી ઘણા જમ્યા ગમતાં તે પાહાડ; અને એવા એવા જમ્યા પાહાડ જોડાઇને સાથે બાંધ્યા પથરામના તેને પર્વત કહે છે.

સૂરત જીલો.

સ—છોકરાઓ બોલો સૂરત જીલો ક્યાં આવ્યો છે ?

જ—સૂરત જીલો એ ગુજરાત પ્રાંતમાં બંધા જીલો કમળ છેક દક્ષિણે આવેલો છે

સ—સૂરત જીલ્લાની ચારે દિશાએ શું શું આવ્યું છે ?

જ—ઉત્તરે ક્રામ નદી તથા ભરૂચ જીલો; દક્ષિણે દમણ ગંગા નદી, તથા થાણા જીલો; પૂર્વે વડોદરા તથા રાજકોટના સંસ્થાન, ને ગાયકવાડ, વાંસજી, તથા ધરમપોરના રાજાનો મૂલક; પશ્ચિમે અંભાતનું આબાદ, તથા આરબી સમુદ્ર છે.

સ—સૂરત જીલ્લામાં નદીઓ તથા ખાડીઓ કઈ કઈ આવી છે તે બોલો, અને તે દરમિયાન પર કયા કયા કસબ તથા ગામો આવેલાં છે તેના પણ નામ દો ?

જ—ક્રામ નદી ઉપર—હાલ, કંદોદરા.

સીના નદી ઉપર—ભગવા, ચોરગાડ.

તેના ખાડી—વારવા, તેના, હમ્મણપોર.

તાપી નદી—સૂરત, રાંદેર, વડોદરા, વેરા કોટ, કમરેજ, બહુવાન, કંડોદ, માંડવી

મીરોલા નદી—મરોલી, ખારડોલી ને ચીઆરા,

પુરણા નદી,—જલાલપોર, નવસારી, મહુવા, વાલોડ, હાંચી, અંતાપોર.

અંબીકા નદી—ખીખીમારા, કંછોલી, ઉનાબ.

કાવેરી નદી—ચીખડી.

ઝોરંગા નદી—વનસાડ.

પાર નદી—ભગોદ. હરીઆ, ઉમરસાડી ખાલદા, પારડી,
પડીઆલી અથવા કોથલ આડી—વનસાણા.

કોલક નદી—કોલક, ખગવાડા. તુકવાડા.

દમભાગ્યા નદી—દમખા.

સ—સૂરત જીલ્લામાં સૌથી મોટી નદી કઈ, ને તે ક્યાંથી નીકળી
ને કોને મળે છે ?

જ—સૌથી મોટી નદી તારી. તે સાતપુડાના પાહાડમાંથી ની
કળીને ખંભાતના અખાતને મળે છે, ક્રીમ નદી એથી
ધણી નાની છે પણ ચોમાસામાં એમાં ઘણું પુર આવે છે
તે રાજપીપળામાંથી નીકળીને ખંભાતના અખાતને મળે છે

સ—સૂરત જીલ્લામાં ડુંગરો કયા કયા આવ્યા છે ?

જ—એમાં એક મોટો ડુંગર વનસાડ પ્રગણામાં પારનેગનો છે
તે શીવાય ખીન્દ જાણવા લાયક એ જીલ્લામાં ડુંગરો નથી.

સ—સૂરત જીલ્લામાં રેલવે કયા કયા પ્રગણામાં આવ્યો છે ?

જ—ઝોરપાડ, ચોર્યાસી, જાલપોર, વનસાડ. ને પારનેરા.

સ—એ જીલ્લામાં આજ માડીના રેલવેના રેલ્વેનો કયાં કયાં
આવ્યા છે ?

જ—એ જીલ્લામાં મોટા રેલ્વેનો ગાયકવાડી ગામના મળી
કુલ ૧૫ છે, તેનાં નામ; ક્રીમ, સાવન, અમરેલી, સૂરત,
કાચીન, મરેલી, વનસાડી, અમલસાડ, ખાલીમોરા, ક
મરી, વનસાડ, હરીઆ, પારડી, ઉલવાડ ને વાપી.

સ—સૂરત જીલ્લામાં વસ્તી કેટલા માણસની છે

જ—ગાયકવાડી ગામ શીવાય એ જીલ્લાની વસ્તી ૭૬૦૯૩૬ માણસની છે.

સ—એ જીલ્લામાં પારસી લોકોની વસ્તી ઘણી ખરી કયા કયા ગામો તથા કસબામાં છે ?

જ—મોરા, મુંહાલી, ભાડા, અડાજણ, રાંદેર, સૂરત, નવસારી, મણુદેવી, ખીલીમોરા, વલસાડ. ને ઉદવાડા.

સ—સૂરત જીલ્લામાં મોટા ગાયકવાડી કસબા તથા મહાસો કયા આબા છે ?

જ—વસ્વારી, ગ્રાના, વગીઆવ, કામરેજ, ટીંબા, બલેશ્વર, મરેલી, તેલારા, મહુવા, નવસારી, મણુદેવી, ખીલીમોરા, અનાવળ, અંતાપુર, વલવાડા, વીઆરા વગેરે.

સ—સૂરત જીલ્લામાં ગાયકવાડી શીવાય ખીલાં દેશી રાજપો કયાં કયાં અને કયાં આબા છે,

જ—સચીન સંસ્થાન ચૌધાસી પ્રગણાની હદમાં, વાંસદા સંસ્થાન ચીખલી પ્રગણાની પૂર્વે, ને ધરમપોર સંસ્થાન વલસાડ પ્રગણાની પૂર્વે છે.

સ—સૂરત જીલ્લાના કયા કયા ગામોમાં જાત્રા ભરાય છે ?

જ—સરસ, મોરા, કુલપાડા, કતારગામ, બહુધાન, દેવકી ઉનાઈ, ઉદવાડા, ને કુંતા.

સ—સૂરત જીલ્લામાં મીઠા બંદરે કયા કયા ગામોમાં આવેલા છે ?

જ—એ જીલ્લામાં મીઠા બંદર કુંદીઆણા; જીઆવ બુડીઆ, પનાર હરવાડા વગેરે ગામોમાં આવેલાં છે. પણ હરવાડા શીવાય

તે બધાને હાલમાં બંધ કીધા છે.

સ—સૂરત જીલ્લામાં બંદરની માફક ક્યા ક્યા ગાંભો વેપારને સારું કામમાં આવે છે ?

જ—બગવા, હાંડી, રાંદેર, સૂરત, વલસાડ, ઉમરસાડી, કોલક, ને દમણ.

સ—સૂરત જીલ્લામાં આગ્રે જી નિશાળો ક્યાં ક્યાં આવે છે ?

જ—સૂરત, નવસારી, ગણદેવી, ને વલસાડ.

સ—સૂરત જીલ્લામાં મુખ્ય પાક શાનો થાય છે ?

જ—ડાંગર, કપાસ, જીવાર, ઘજી, બાજરી, ને શેરડી.

સ—સૂરત જીલ્લામાં કેટલાં પ્રગણ્યાં આવ્યાં છે તેના નામ દો ?

જ—આઠ પ્રગણ્યા છે, તેમના નામ નીચે મુજબ.

૧ ઓરપાડ. ૩ માંડવી. ૫ જલાલપોર. ૭ વલસાડ.

૨ ચોધાસી. ૪ ખારડોલી. ૬ ચીખલી. ૮ પારડી.

સ—સૂરત જીલ્લામાં સૌથી ઉત્તરે કયું પ્રગણ્યું આવ્યું છે,

જ—ઓરપાડ પ્રગણ્યું.

સ—ઓરપાડ પ્રગણ્યાની આસપાસ શું શું આવેલું છે ?

જ—ઉત્તરે કીમ નદી, તથા અંકલેશ્વર પ્રગણ્યું; પૂર્વે ગાયકવાડી ગાંભા તથા તેની પેલી બેર માંડવી પ્રગણ્યું; દક્ષિણે તાપી નદી તથા ઓરાસી પ્રગણ્યું; ને પશ્ચિમે ખંભાતનું અખાત છે.

સ—ઓરપાડ પ્રગણ્યામાં નદીઓ કઈ કઈ આવે છે ?

જ—એમાં ઉત્તરે કીમ નદી, દક્ષિણે તાપી નદી, ત્રીજી સેના નદી ઓરપાડ આગળ, ને ચોથી તેના ખાડી ઇચ્છાપોર ગામ આગળ છે.

સ—ઘોરપાડ પ્રગણામાં મુખ્ય કસબા કયા કયા આબ્યા છે ?

જ—ઘોરપાડને કુડસદ.

સ—ઘોરપાડ કસબામાં ફેટલા માણસની વસ્તી છે, ને તેમાં કોણ કોણ રહે છે, ને જાણવા લાયક ખીજીું તેમાં થું છે ?

જ—એ કસબામાં આસરે ૪૦૦૧ માણસની વસ્તી છે ને તેમાં સમારડીનેટ જડજ, મામજતદાર તથા કોજદાર રહે છે, તથા એક મોટી તાલુકા સ્કુલ, પુસ્તકશાળા, પોસ્ટ આશીસ તથા એક મોટું જોવા લાયક તળાવ પણ છે.

સ—ઘોરપાડ પ્રગણાના મોટા ગામના નામ દો ?

જ—બગવાં, ઠાંડી, સરસ, કુંદીઆણા, મોરા, મુહાલી, હચ્છા પોર, અડાજણ, કોસાડ, અમરોલી, ને વરાછા.

સ—એ પ્રગણાના સરસ ને મોરા ગામ શાને વાસ્તે નામીયાં છે ?

જ—સરસ ગામમાં સિદ્ધનાથ મહાદેવનું મોટું દેરું છે તેથી ત્યાં વરસો વરસ માગસર મુદ અબીઆરસે જત્રા બરાય છે, તેમજ મોરા ગામમાં એક મોટો કુપો છે તેથી ત્યાં વરસો વરસ માગસર વદ ચક્રસે જત્રા બરાય છે, તેથી એ બંને ગામ નામીયા છે.

સ—ઘોરપાડ પ્રગણામાં રેલવેના સ્ટેશનો કયા આબ્યા છે.

જ—ત્રણ છે; કીમ (જુન ખંગલો) સાયન ને અમરોલી.

સ—ઘોરપાડ પ્રગણાની મુખ્ય પેશ્વ થું વાય છે ?

જ—જીવાર, ધજી, ને ર.

ચોથાસી

સ—ઘોરપાડ પ્રગણાની રક્ષિણે જતાં કયું પ્રગણું આવે ?

જ—ચોર્યાસી પ્રગણું.

સ—ચોર્યાસી પ્રગણાનું નામ શા ઉપરથી પડેલું છે ?

જ—એ પ્રગણામાં અસલ ૮૪ ગામ હતા તે ઉપરથી; હાલ તો એ માંના કેટલા ગામ ગાયકવાડ તથા નવાબી ગામમાં જુદાં પાડેલાં છે, તેથી કકત ૧૪ ગામ એમાં હાલ છે.

સ—ચોર્યાસી પ્રગણાની આરે દિશાએ શું શું આવેલું છે ?

જ—ઉત્તરે તાપી નદી તના ઓરપાડ પ્રગણું; પૂર્વે માયકવાડી બલે અર તથા ગાયકવાડી મરેણી પ્રગણું; ને પશ્ચિમે અંબાતનું અખાત તથા ઓરપાડ પ્રગણું.

સ—ચોર્યાસી પ્રગણામાં નદીઓ કય કય આવી ?

જ—એમાં તાપી ને મીઠોબા એ બે નદી છે; તાપી નદી ઉત્તરે ને મીઠોબા નદી દક્ષિણે છે.

સ—ચોર્યાસી પ્રગણાનું મુખ્ય શહેર કયું, ને તેમાં કેટલા માણસની વસ્તી છે ?

જ—મુખ્ય શહેર સૂરત. તેમાં ૧,૦૭,૧૪૯ માણસની વસ્તી છે ને બીજાં નાનું શહેર રાંદેર તેમાં આસરે ૧૦૨૮૦ માણસની વસ્તી છે.

સ—સૂરત શહેરનું નામ શા ઉપરથી પડ્યું ?

જ—કોઈ સૂરતા નામની સ્ત્રી ઉપરથી પડ્યું.

સ—સૂરત શહેર આગળ કેવી હાલતમાં હતું, અને ત્યાર પછી તેને પોકો કેમ પોહ્યાં ?

જ—એ શહેર આગળ બહુ ખાદું ખેસા વાળું હતું. એમાં ચપાર બહુ સારો ચાલતો, અને ખેસાદાર લોકો બહુ રહેતા હતા.

પરંતુ સંવત ૧૮૭૮ની ઝાઝી રેલ, તથા સંવત ૧૮૮૩ની ઝાઝી
આગ તથા રેલથી એ શહેરને બહુ નુકશાન પોહ્યાંયું છે ન
ત્યાર પછી એ પડવી હાલતમાં આંબું છે.

સ—સૂરત શહેરમાં અંગ્રેજ સરકારે ક્યારે કોઠી બાંધી ?

જ—સન ૧૮૧૨માં.

સ—સૂરત શહેરમાં દીવાની તથા ફોજદારી કામનાં ક્યા ક્યાં અધિ-
કારીઓ રહે છે ?

જ—માજર, પેહેલા ને ખીજા વર્ગના સપાઈન્ટ જડજ, રમાજ
કાજ કોરટના જડજ, આસિસ્ટન્ટ જડજ, જડજ સાહેબ,
ફોજદાર, મામલતદાર, પોલીસ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ, હજુર દીપ્તી
કલેક્ટર, દીક્ષીકટ દીપ્તી કલેક્ટર, આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર, અને
કલેક્ટર સાહેબ રહે છે.

સ—ઉપલા અધિકારીઓ શિવાય એમાં ખીજું કંઈ કંઈ સરકારી
આશીસો છે. તથા એમાં વેપારનાં ક્યાં ક્યાં કારખાનાં છે ?

જ—ચૂનીસીંગાલીટી આશીસ, એકસીકપુટીવ એનજીનીયરની આ-
શીસ, ઝાઝી પોષ્ટ આશીસ, ત્રીસ આશીસ, અંગ્રેજી તથા ગુજ-
રાતી ઝાઝી નિર્માણ, ગૂજરાત સરવે આશીસ, દીવાની ફોજ-
દારી જેલ, કુરની, હોસ્પિટલ અથવા દવાખાનાં, હાપખાનાં
બરમણાળા વગેરે મુકામો તથા આશીસો છે; તે શિવાય સંચા-
ના મુતરથી કાપડ બહુખાનાં બે ઝાટાં કારખાનાં છે, અને
એક કાગળ બનાવવાનું કારખાનું છે.

સ—સૂરતની રમાજ કાજ કોરટમાં કેવી રીતના મુકદ્દમા ચૂકવાય છે ?

જ—જમ મિત્રકતને બગતા, રૂપિયા ૧થી તે પાચસો સુધીના.

સ—સૂત શેહેરનો મોટો કાવજો ક્યાં આવેસો છે, ને તેમાં સરકારી કબ કબ કચેરી તથા આશીસો આવેલી છે ?

જ—તાપી નદી આગળ ડાકાની પાસે; તેમાં ફોજદાર, મામલતદાર હાકુમી, કસિદર વગેરેની કચેરી, તથા તે શિવાય તીનોરીની રેજીસ્ટ્રારી, હેડ એકાઉન્ટન્ટની, સીટી મેજિસ્ટ્રેટની અને બીજી આશીસો છે.

સ—રોડમાં ક્યા ક્યા અમલદાર રહે છે, તથા તેમાં ખીચું બાજુના લાયક શું શું છે ?

જ—એમાં એક ફોજદાર રહે છે, તથા પોષ્ટ આશીસ, સરકારી ગૃહ રાતી અને હેલ્થ નિયામો. કન્યાશાળા, દવાખાનું, શેહેર મુનંગ હાનું, ધર્મશાળા વગેરે ખીજી જગ્યાઓ છે.

સ—ચાર્યાશ્રી પ્રગણામાં માટાં ગામી ક્યાં આવ્યાં છે ?

જ—કતારગામ, બાઠા, ઉમરા, કુંભારીઆ.

સ—ચાર્યાશ્રી પ્રગણામાં ક્યા ગામીમાં જતના ભરાય છે ?

જ—કતારગામ, કુલપાડા, ને ભીમપોર (નવામનું) એ ત્રણ ગામીમાં હર વરસ જતના તથા મેળા ભરાય છે. તેમજ સૂરતમાં એક મોટું બાગકાષ્ટીજીનું મંદીર, તથા સ્વામીનારાયણનું મંદીર છે તેથી ત્યાં પણ બહારના પણ લોકો જતના સાથે આવે છે.

સ—એ પ્રગણામાં મીઠા બંદર ક્યા ગામમાં આવ્યું છે, ને ત્યાં કોણ રહે છે.

જ—મીઠા બંદર જીઆવ બુડીઆમાં છે. ત્યાં એક સર કાગડુન રહે છે.

સ—ચાર્યાશ્રી પ્રગણામાં રેલવેના મોશનો ક્યાં આવ્યાં છે ?

જ—સૂત અને સમીત, ને ત્રીજું મહેલીનું મોશન છે તે એ પ્રગણાની દક્ષિણે ગાયકવાડીમાં આવ્યું છે.

સે—ચોર્યાશી પ્રગણામાં સચ્ચીનના નવાખનાં કેટલાં ગામો છે ?

જ—૧૭ ગામ; તેમાં મુખ્ય ઉંચનું, પુના, ગરીઅર, હુમસ. ઉત,
લીમપોર, સચ્ચીન, વગરાણું, સાજપોર, કનઝાડ વગેરે છે,

સ—એ પ્રગણાની મુખ્ય હિપજ શું થાય છે ?

જ—શુવાર, અને રૂ.

માંડવી

સ—ચોર્યાશી પ્રગણાની ઇશાન દીશા તરફ જતાં કયું પ્રગણું આવે છે ?

જ—માંડવી પ્રગણું,

સ—માંડવી પ્રગણાની ચારે દીશાએ શું શું આવેલું છે ?

જ—ઉત્તરે ગાયકવાડી વજવાડી પ્રગણું; પૂર્વે રાજપીપળાનું સંઝ્યા
ન; દક્ષિણે તાપી નદી ને ખારડોલી પ્રગણું; પશ્ચિમે ગાલા
તથા કામરેજ ગાયકવાડી પ્રગણું; ને અગ્રેજી ઓરપાડ
પ્રગણું.

સ—માંડવીમાં પેહેલા કયા રાજ રહેતા હતા, ને તેવારે એ પર રાજ
કોણ ચલાવતું હતું ?

જ—એમાં અરસે વરસ પેહેલાં ભીલ રાજ રહેતા હતા, તેવારે ઉદ
પુરથી રજપૂત રાજ આવેલા તે રાજ કરતા હતા.

સ—માંડવી પ્રગણામાં અગ્રેજ સરકારની જમ્તી ક્યારે ખેડી; અને
હાલ શે કામ કરે છે, નહીં ?

જ—એ પર સંવત ૧૮૫૮ માં અગ્રેજ સરકારની જમ્તી ખેડી પણ
હાલ તે ખીલકુલ ખાલસા થઈ ગયું છે.

સ—માંડવી પ્રગણાના કેટલા ભાગ કીધા છે ?

જ--સાત; માંડવી, બહુધાન, પાતળ, દેવગઢ, દહવામ, હવેલી, ને
ખારગામા.

સ--એ પ્રગણામાં કુંગરો ક્યાં ક્યાં આવ્યા છે ?

જ--એ પ્રગણામાં ધણી કુંગરો દેવગઢ ટપ્પામાં આવ્યા છે, ને કેટલા એક પાતળ ટપ્પામાં આવ્યા છે.

સ--માંડવી પ્રગણામાં નદીઓ કહ કહ આવી છે ?

જ--તાપી નદી દક્ષિણે, ને ખીજ વડીસી નદી છે તે તાપી નદીને વડેલી ગામ આગળ મળે છે.

સ--માંડવી પ્રગણામાં મોટાં કસબા તથા ગામો ક્યાં આવ્યાં છે ?

જ--મોટા કસબા માંડવી તથા ખીજો તડકેપર; એ મિવાય બહુધા, ને ને ઘંટોળી મોટાં ગામો છે.

સ--માંડવી કસબામાં કેટલાં માણસની વસ્તી છે, ને તેમાં બાણુવા લાયક ખીજુ શું શું છે ?

જ--એમાં ૪૨૯૯ માણસની વસ્તી છે, ને ત્યાં એક મામલતદાર તથા ફોજદાર રહે છે, તથા એક મોટી તાલુકા મુકલ; પ્રમતક શાળા, પોષ્ટ ઓફીસ, ને મેજિસ્ટ્રેટ મુકરામ ખાતું છે.

સ--એ પ્રગણાનું બહુધાન ગામ શાને વારતે નામીયું છે ?

જ--એમાં એક મહાદેવનું, તથા એને સામે પાર મળતેપર માવેલું નું મોટું દેરું છે, ત્યાં ખાર ખાર વરસે મોઢાવડીની જગા મોટી જગ્યા બચાય છે તેવારે હજારો સાક મેકું થાય છે.

સ--માંડવી પ્રગણાનું પાણી કેવું છે ને એમાં ધણી ખરા ક્યાં લોકોની વસ્તી છે ?

જ--સરત જલામાં સોથી એ પ્રગણાનું પાણી બહુ ખરાય છે;

એમાં દુખળા, નરડા, ચોપરા વગેરે સોડોની વસ્તી થયી છે.
 સ—માંડવી પ્રગણાની મુખ્ય ઉપજ શું થાય છે ?
 જ—જીવાર, કોદાં, દોલેલી. ડાંગર તથા મધ.

ખારડોલી

સ—માંડવીથી દક્ષિણ તરફ જતાં કયું પ્રગણું આવે છે ?
 જ—ખારડોલી પ્રગણું;
 સ—ખારડોલી પ્રગણાની ચારે દિશાએ શું શું આવ્યું છે ?
 જ—ઉત્તરે તાપી નદી તથા માંડવી પ્રગણું; પૂર્વે ગાયકવાડનું રાજ્ય; દક્ષિણે ગાયકવાડી મહુવા, વલવાડા. તથા અતાપોર પ્રગણું; ને પશ્ચિમે ગાયકવાડી કામરેજ, બલેશ્વર તથા તેજા ગ પ્રગણાના ગામો.
 સ—ખારડોલી પ્રગણામાં નદીઓ કઈ કઈ આવી છે ?
 જ—એમાં તાપી નદી જીનરે છે, મધ્યે મીઠોળા નદી, ને દક્ષિણે પૂ ગણા નદી છે.
 સ—ખારડોલી પ્રગણામાં ઝોટા ઝોટા કસબા કયા આવ્યા છે ?
 જ—ખારડોલી, કડોદ, માત્રા વાણીકવાંકાનેર, ને સગભાણ.
 સ—ખારડોલી કસબામાં કેટલા માણસની વસતી છે, ને તેમાં કાણુ ગહે છે, તથા તેમાં ખીચું શું શું છે ?
 જ—ખારડોલી કસબામાં ૪૨૨૯ માણસની વસતી છે. તે મામલત દાર તથા એક ફોજદાર ગહે છે, તેમજ એક માટી તાલકા સ્કુલ તથા પોસ્ટ આદીસ પણ એમાં છે.
 સ—ખારડોલી પ્રગણાના ખીજા કયા કયા કસબામાં માટી માટી નિશાળો છે ?

જ—કડોદ, જોના, વાલોડ, બુહારી, વાંકાનેર ને સરખાણુ.

સ—બારડોલી કસબો ક્યાં આવેલા છે ?

જ—બારડોલી કસબો મીઠોળા નદી ઉપર, ગાયકવાડી બલેશ્વર પ્રગણાની હદમાં આવેલા છે,

સ—બારડોલી પ્રગણામાં જાડાં ગામો કયા આવ્યાં છે ?

જ—વગડ, દુગામ. બુહારી, ને કસવાવ. વગેરે.

સ—બારડોલી પ્રગણામાં વાલોડના પાણીકિયા છે, ને તેમાં શું શું છે ?

જ—વાલોડના પાણી ધણા ખગબ છે, માંડરી પ્રગણાના જેવાં વાલોડમાં એક માહાલકરી ને કોનદાર રહે છે તથા એક પોન્ટ આશીસ ખણ છે.

સ—બારડોલીમાં જ્યારે મામલતદારનું યાજ્ઞ છે, ત્યારે વાલોડમાં જુદો માહાલકરી રાખવાનું કાગજી શું ?

જ—બારડોલી પ્રગણાં ધણું જાડું આડકાડું આવ્યું છે, તેથી એ ની તામેના દુગના ગામડાં વાળાને બારડોલી આવતાં ધણી મુસીખત પડે. તેથી વાલોડ ને બારડોલીને પેટા માહાલ કરી ત્યાં એક માહાલ કરી નીચે છે.

સ—બારડોલી પ્રગણાની મુખ્ય કિપજ શું થાય છે ?

જ—ડાંગર, જવવાર, કોદરા, કપાસ. તથા ઘેરડી વગેરે.

જલાલપોર,

સ—બારડોલી પ્રગણાની નેરત્ય દિશા તરફ કયાં પરગણાં આવ્યાં છે ?

જ—જલાલપોર પ્રગણાં.

સ—જલાલપોર પ્રગણાની અનુગમીમાં જોસો ?

જ—હિતરે ખૂણા નદી, ને ગાયકવાડી મહેલી તથા તેલારા પ્રગણાં

પૂર્વે અપ્પી પ્રગણું, ને ગાયકવાડી મહુવા તથા બલવાડાં પ્રગણું; દક્ષિણે અપ્પીકા નદી. તથા ગાયકવાડી ગણુદેરી પ્રગણું; ને પશ્ચિમે દરિયો આબો છે.

સ—જલાલપોર પ્રગણામાં નદીઓ કહં કહં આરી છે ?

જ—ઉત્તરે પૂરણા નદી, ને દક્ષિણે અપ્પીકા નદી, વળી ત્રીજી કનાઈ કરીને નાતી નદી એ પ્રગણાની વચમાં આસી છે.

સ—એ પ્રગણામાં મોટા કસબા કયા આબ્યા છે ?

જ—કાળીઆવાડી, તથા જલાલપોર.

સ—જલાલપોરમાં જાણવા લાયક શું શું છે ?

જ—જલાલપોરમાં મામનતદારનું યાજ્ઞ કોજદાર તથા એક મોટી નિગાળ, ને પોષ્ટ આસી છે.

સ—જલાલપોર પ્રગણામાં મોટા મોટા ગામો કયા આબ્યા છે.

જ—મરવાડ, અધ્રામાં, અમનસાડ, કછોલી, આડ, ખગસાડ, અજગામ, ને સીસોદ્રા.

સ—એ પ્રગણાનું કછોલી ગામ, તથા ખીજ નાના બે ગામ (સોનવાડીને ધમરાચા) એ શાને વાસ્તે વખણાય છે ?

જ—કછોલી મુદ્દતળબદ ગોળને સાર, સોનવાડી તથા ધમરાચા એ બે ગામ કુળાં તથા આંપાને સાર.

સ—જલાલપોર પ્રગણામાં કાલીઆવાડીની ઉતર તરફ જૂતાં એક મોટા કસબો કયો આવે છે ?

જ—નવસારી કસબો, પુરણા નદી ઉપર.

સ—નવસારી કસબામાં જાણવા લાયક શું શું છે ?

જ—નવસારી એ ગાયકવાડના તાબામાં છે, એમાં મોટી અંગરૂ

જી.નિશાળ, છોકરા તથા છોકરીઓની યુગ્મરાત્રી નિશાળો,
મોટી મદ્રેશા, દવાખાનું વગેરે છે; એમાં ગાયકવાડ સરકાર
તરફથી એક ફોજદાર, સુબો, જડજ, મુનસફ વગેરે રહે છે.

સ---જલાલપોર પ્રગણામાં સચ્ચીનના નવાખના ગામો કયાં આવ્યાં છે?

જ---વેડલા, કાથા, ને વાસણ.

સ---એ પ્રગણામાં રેલવેનાં સ્ટેશનો કયાં આવ્યાં છે ?

જ---એમાં રેલવેના સ્ટેશન ત્રણ છે; નવસારી, અમલસાડ ને ત્રી
જુ દક્ષિણ તરફ ખીલીચારાનું સ્ટેશન છે.

સ---એ પ્રગણાની મુખ્ય ઉપજ શું થાય છે ?

જ---જુવાર, ડાંગર, શેરડી તથા કપાસ.

ચીખલી.

સ---જલાલપોર પ્રગણાથી અગ્નિ દિશા તરફ જતાં કયાં પ્રગણ
આવે છે ?

જ---ચીખલી પ્રગણ.

સ---ચીખલી પ્રગણાની આસ પાસ શું શું આવેલું છે ?

જ---ઉત્તરે જલાલપોર પ્રગણ, તથા ગાયકવાડી વલસાડ પ્રગણ;
પૂર્વે વાંસદા સંસ્થાનનું રાજ્ય; દક્ષિણે ધરમપોરનું રાજ્ય; ને
પશ્ચિમે વલસાડ પ્રગણ તથા ગાયકવાડી ગણદેવી પ્રગણ.

સ---ચીખલી પ્રગણામાં નદીઓ કયાં કયાં આવી છે ?

જ---અખીકા નદી ઉત્તરે છે, કાવેરી નદી વચગાળે ચીખલી આ
ગળ છે, ને ખીજી ઓરંગા તથા ખરેરા નદી દક્ષિણ દિશા ત
રફ છે.

સ---ચીખલી પ્રગણામાં મુખ્ય કસબો કયો છે ને તેમાં કેટલા માણ
સતી વસે છે ?

જા---મુખ્ય કસબો ચીખલી, તેમાં ૩૧૭૮ માણસની વસ્તી છે.

સ---ચીખલી કસબામાં જાણવા લાયક શું શું છે ?

જા---એમાં એક મામતદારનું યાજ્ઞ, તથા એક ફાજદાર રહે છે ને એક પુસ્તકશાળા, પોષ્ટ આશ્રીસ, તથા તાલુકા રકુત પણ છે.

સ---ચીખલી પ્રગણાની પૂર્વે ગાયકવાડી રાજમાં એક માટું જતા જુગામ કધું આવ્યું છે ?

જા---દેવમી દિનાઈ, તેમાં વરસો વરસ અષ્ટવર મુદપુતમે માટી જ ત્રા ભરાય છે.

સ---ચીખલી પ્રગણાની પશ્ચિમ તરફ કયા માટા ગાયકવાડી કસબા આવેલા છે ?

જા---ગણદેવી તથા ખીલીમારા.

સ---ગણદેવી તથા ખીલીમારામાં જાણવા લાયક શું શું છે ?

જા---ગણદેવીમાં એક માટી અગ્રેજી તથા મુજરાતી નિશાળ પોષ્ટ આશ્રીસ, ને દવાખાનું છે; ખીલીમારામાં પણ એક મુજરાતી નિશાળ, પોષ્ટ આશ્રીસ, તથા દવાખાનું છે.

સ---ચીખલી પ્રગણામાં ખીજ માટાં ગામો કયા આવ્યાં છે ?

જા---દેગામ, ખેરગામ, આલીપુર, ને ગણદેવા.

સ---ચીખલી પ્રગણાની મુખ્ય પેદાશ શું થાય છે ?

જા---કેદરા, ડાંગર, દીવેલી, શેરડી વગેરે.

વત્તસાડ.

સ---ચીખલી પ્રગણાની પશ્ચિમ તરફ કધું પગાણું આવ્યું છે ?

જા---વત્તસાડ પગાણું.

સ---વત્તસાડ પગાણાની આરો દીશાએ શું શું આવ્યું છે ?

જા---ઉત્તરે અખીકા નદી ને જલાનપોર તથા ગાયકવાડી ગણદેવી

. પ્રગણું; પૂર્વે ચીખલી પ્રગણું તથા ધરમપોરનું રાજ્ય; દક્ષિણે પાર નદી તથા પારડી પ્રગણું; ને પશ્ચિમે દરીઓ એટલે ખખાતનું અખાત છે.

સ—વલસાડ પ્રગણામાં નદીઓ કહ કહ આવી છે ?

જ—એમાં અંખીકા નદી ઉત્તરે, કાવેરી તથા ખરેરા નદી હંશાન તરફ, ઓરંગા નદી મધ્યે વલસાડ આગળ અને પાર નદી દક્ષિણે છે.

સ—અંખીકા નદીને ખીચું નામ શું કહે છે ?

જ—અંખીકાને ખીચું નામ ગણદેવી વાળી ખાડી કહે છે.

સ—વલસાડ પ્રગણામાં મોટા કસબા કયા કયા આવ્યા છે ?

જ—વલસાડ ને પારનેરા.

સ—પારનેરામાં જાણુવા લાયક શું આવેલું છે ?

જ—પારનેરામાં એક મોટા ડુંગરી કાદવો આવેલો છે. તે ગાયકવાડ સરકારે ખાંધેલો છે.

સ—વલસાડ એ કેવો કસબો છે અને અહીંથી વેપાર શી રીતે ચાલે છે ?

જ—વલસાડ એ એક મોટું બંદર છે, અહીંથી વેપારનો પ્રશકળ માલ જેવો કે અનાજ, ગોળ, લાકડાં વગેરે બાહાર દેશવર ખાતે મુઝાવવામાં આવે છે; ને અહીંથી ખલાસીઓ પણ મુંખાઈ, સૂરત વગેરે ડેકાણે વહાણે ચઢીને જાય છે.

સ—વલસાડ કસબામાં કેટલા માણસની વસ્તી છે, ને તેમાં જાણુવા લાયક ખીચું શું શું છે ?

જ—વલસાડમાં આસરે ૧૧૩૧૫ માણસની વસ્તી છે; એમાં મામલતદારની કચેરી, સપાડીનેટ જલ્દની કોર્ટ, કુરનો,

દવાખાનું, શેઠેર મુધરાખ ખાનું, અંગ્રેજ તથા ગુજરાતી નિ
શાળો, પ્રસ્તક શાળા, માટી પોષ્ટ આશીસ, અને લાકડાં વા
ળા સાહેબનું કારખાનું છે.

જ—વલસાડનો સંપાર્ડીનેટ જડજ કયા કયા પ્રગણના મુકરદમા
ચુકવે છે ?

જ—જલાલપોર, ચીખડી, વલસાડ, ને પારડી પ્રગણના.

સ—વલસાડ પ્રગણના માટા ગામના નામ દો ?

જ—ભધલી, જાંટડી. માળવેણ. ભાગડા. જાંડમ. ખીધડી. કોસંખા.
પારનેરા, મગોદ, ભગોદ, ચણવાધ, હરીઆ, જુતસર, જરવાડા
વગેરે.

સ—એ પ્રગણના જરવાડા ગામમાં જાણવા લાયક શું છે ?

જ—એમાં એક મીઠબંદર છે. ને ત્યાં સરકારકુન રહે છે.

સ—વલસાડ પ્રગણમાં રેલવેના સ્ટેશનો કયા આબ્યાં છે ?

જ—ડુંગરી, વલસાડ, ને હરીઆ,

સ—વલસાડ પ્રગણની મુખ્ય ઉપજ શું થાય છે ?

જ—શેરડી, કપાસ, દીવેલી, કોદરા વગેરે.

પારડી.

સ—વલસાડ પ્રગણની દક્ષિણે કયું પ્રગણ આબ્યું છે ?

જ—પારડી પ્રગણ.

સ—પારડી પ્રગણની આરે દિશાએ શું શું આબ્યું છે ?

જ—ઉત્તરે પાર નદી તથા વલસાડ પ્રગણ; પૂર્વે ધરમપોરનું રાજ્ય;
દક્ષિણે દમણ ગંગા નદી તથા કોકણ પ્રાંતનો યાણા જિલ્લો;
ને પશ્ચિમે ખંખાતનું અખાત છે.

સ—પારડી પ્રગણમાં નદીઓ કયું કયું આવી છે ?

જ—એમાં ઉતરે પાર નદી, દક્ષિણે દમાણ ગંગા નદી, ને ત્રીજી કોલક નદી બગવાડા આગળ છે; એ શિવાય પરીઆલી, ખામ, કોયરી વગેરે ખીજી ખાડીઓ છે.

સ—પારડી પ્રગણામાં મોટા કસબા કયા આવ્યા છે ?

જ—પારડી, ને બગવાડા.

સ—પારડી આગળ કોને તાથે હતું, ને તેમાં હાલ કેટલા માણસ ની વસ્તી છે ?

જ—પારડી એ આગળ માંડવીના રાજને તાથે હતું, એમાં આગરે ૫૦૦૦ માણસની વસ્તી છે.

સ—પારડીમાં જાણવા લાયક શું શું છે ?

જ—એમાં એક મામલતદાર રહે છે તેની કચેરી કાલા પર છે, તથા એક ફાજદાર રહે છે. એક તાલુકા સુબ, દવાખાનું, ને પોષ્ટ હાથીસ પણ છે.

સ—ત્યારે બગવાડામાં જાણવા લાયક શું શું છે ?

જ—એમાં એક ડુંગરી કાદલો હતો તે હાલ તોડાયી નાંખ્યો છે, મહાલકરીની કચેરી હતી તે કાદાડી નાંખી છે, ફકત હાલા એક નિશાળ છે;

સ—પારડી પ્રગણાનાં મોટાં ગામનાં નામ દા ?

જ—ઉમરસાડી, કોલક, ઉદવાડા, કુંતા, પરીઆ, ગોહમા, વરાર, ટુંકવાડા, અંબાસ, વાપી. ને પલસાણા.

સ—એ પ્રગણાના ઉમરસાડી અને કોલક શાને વારતે નામીયાં છે ?

જ—એ નાના સરખાં બંદરો જેવાં છે તેથી.

સ—ત્યારે ઉદવાડા ને કુંતાગામ શાને વારતે નામીયાં છે ?

જ—ઉદવાડામાં પારસી સોફોનું મોટું પુરાતન દેવલ છે, તેથી ધણી

પારસી લોકો હર વખત ત્યાં જતરા સાથે આવે છે, વળી એમાં હાલ એક દવાખાનું નિકળ્યું છે; કુંતાગામમાં કુરબા આતાના ઇનસ્પેક્ટર રહે છે. ત્યાં હર વરસ જે માસ સુધી કુતેશ્વર માહાદેવની જતરા બરાબ છે તેથી એ ખાનો ગામના પ્રખ્યાત છે.

સ—પારડી પ્રગણામાં રેલવેના સ્ટેશનના ક્યાં આવ્યા છે ?

જ—ત્રણ છે; પારડી, ઉદવાડા, ને વાપી.

સ—પારડી પ્રગણા સુરત જીલ્લામાં સૌથી કંઈ દિશાએ આવ્યું છે ને એની નેરત્ય દિશાએ કયું પ્રગણું છે ?

જ—એ પ્રગણું સુરત જીલ્લામાં સૌથી દક્ષિણે છે, એની નેરત્ય તરફ દમણ પ્રગણું આવેલું છે.

સ—દમણ કોને તાલુકા છે, તેમાં કોણ રહે છે, ને તેમાં જાણવા હાયક ખીજી શું છે ?

જ—દમણ શ્રીરંગીઓને તાલુકા છે, તેમાં તેમના તરફથી એક ગવર્નર રહે છે, ને એક અગ્રેજ તથા મુસ્લમાની નિયાજ છે.

સ—દમણ કેટલાં છે ને તે કંઈ નદી ઉપર આવેલાં છે ?

જ—દમણ બે છે, નાનું દમણ ને જોડું દમણ; નાનું દમણ દમણ ગંગા નદીની દક્ષિણે, ને જોડું દમણ દમણ ગંગા નદીની ઉત્તરે છે.

સ—પારડી પ્રગણામાં મુખ્ય પાક શાનો થાય છે ?

જ—કાંબર, કોદા, ઘીવેલ, શેરડી, સરસવ વગેરે.

સ—સુરત જીલ્લામાં સચીન, વાંસદા ને ધરમપોર સંસ્થાનના દેશી સજ્જો છે, તેની દરમિયાની વસ્તી કેટલી છે ?

જ—સચીન સંસ્થાનની ૧૭૧૦૩, વાંસદા સંસ્થાનની ૩૨૧૫૪.

(૨૩)

અને ધરમપોર સંરયાનલી ૭૪૫૯૨; કુલે બધી મળી
૧,૨૩,૮૪૯ માણસની વસ્તી છે.

સુરત જાડાનાં સેત્રફળ વસ્તી વંચે.

પ્રગણાં.	સેત્રફળ ચોરસ માઇલ	ગામ.	પ્રગણાની વસ્તી.	એક ચોરસ માઇલે ફેટલી વસ્તી.
ચોરપાડ.	૩૫૫	૧૨૦	૬૬,૨૫૬	૧૮૭
ચોર્યાસી.	૬૭	૬૪	૪૮,૪૩૫	૭૨૩
માંડરી.	૧૭૨	૧૬૯	૪૮,૩૬૭	૨૮૧
ખારડોલી.	૨૬૧	૧૨૪	૭૭,૫૦૦	૨૯૭
પરલાસપોર.	૧૮૪	૯૫	૭૦,૧૧૨	૩૮૧
ચીખલી.	૧૬૯	૬૩	૫૯,૩૧૨	૩૫૫
વલસાડ.	૨૧૭	૯૬	૭૮,૨૦૭	૩૬૦
ખારડી.	૧૬૨	૮૧	૫૧,૭૪૯	૩૧૯
સુરત શહેર.	૩		૧,૦૭,૧૪૯	૩૫૭૧૬

૧૫૮૮ ૮૨૨ ૬,૦૭,૦૮૭.

સુરત જાડાનાં સેત્રફળ ૧૫૮૮ ચોરસ માઇલ, તે વસ્તી
૬,૦૭,૦૮૭ માણસની છે.

એ જાડામાં ૮૧૨ ગામો વસ્તી વાળા છે, તે ગિયાબ ખીજ
૪૬ ગામ વસ્તી વગરના (નાનાં ગામડાં) છે. એટલે બધાં મળી કુલ
૮૫૮ એ જાડામાં ગામ અને ૧૩૭૬૩ ઘર આવેલાં છે.

આહુ નાણાની ધાત.

- ૧।। પે= ૧ અધણા
 ૩ પે= ૧ સવાકા
 ૨ સવાકા= ૧ અડીકા (૬૫)
 ૨ અડીકા= ૧ આનો
 ૨ આના= ૧ ખે આની
 ૨ ખે આની= ૧ પાવલી
 ૨ પાવલી= ૧ અડપો
 ૨ અડપો= ૧ રૂડીઓ
 ૧૨ પે= ૧ આનો
 ૧૬ આના= ૧ રૂડીઓ
 રોરની ધાત
 ૨।। રા. ભાર= ૧ અધણ
 ૨ અધણ= ૧ નવટાંક

- ૨ નવટાંક= ૧ પાથેર
 ૨ પાથેર= ૧ અછેર
 ૨ અછેર= ૧ શેર

મણની ધાત

- ૧ મણના= ૪૦ શેર
 ૦।। મણના= ૩૦ શેર
 ૦।। મણના= ૨૦ શેર
 ૦। મણના= ૧૦ શેર
 ૧ મણના= અધમણીઆ ખે
 ૧ મણના= દશેરા ચાર
 ૧ મણના= પાંચ શેરા આઠ
 ૧ મણના= અડીશેરા શોળ
 ૧ મણનો= સવાશેરી ખત્રોગ
 ૧ મણના= શેર આળીચ.

એઅક્ષરના સખદો (ઉક્ટેશનને માટે)

પછપું કોડ
 નોપો સિંધુ શિક્ષા
 કિલ્લા રસ્તો
 ગાહ્યો છલગું માર્ગ
 મિત ગુરુ જન્મ
 પ્રાણ ગતિ માનું
 મંડ્યા ન્યાય સ્નેહ
 મૂડો તુચ્છ પૂરો
 ભૂત નિદ પિથા
 ધ્યાન પૂર તિથિ
 નિય સુગ ખૂબ

ત્રણ અક્ષરના
 ભત્રિજો પદાર્થ
 ક્રિમત સંદ્રમા માનિક
 મિઠાઈ કૂંતાં તૂટાશ
 તૂટેર આવાણ સૂનાળાં
 મસૂર ગુમડાં અમાણે
 સ્વભાવ કૂંકોતો નિરાંત
 ધૂમટો પસ્તાય વાયરો
 દક્ષિણી કૂટડી ધૂનતું
 સંપ્રદ મૂળીઆં નિશાની
 ભૂસવ મુર્દત વેતર

ભાઉર ખખર.

સુરત કેળાવીકના પુલની નવીસડક ઊપર શા. વીમાવનદાસ
ગોપાળદાસ બુકસેલરની દુકાનેથી મળશે.

રૂ.૦આ.૦પા.

દુકાનનો ગરબો	૦-૧-૬
હિંદુસ્તાનની બુગોળ	૦-૨-૬
ગાંધી ચિંતન/આજામંજીની વાર્તા.)	૧-૬-૦
બુગોળની બુગોળ.	૦-૨-૦
રાષ્ટ્રના ગરબો.	૦-૧-૦
નહુ ડિવિના.	૦-૪-૦
આઘગંધ થડબુકના મીનિંગ.	૦-૫-૦
વધતાળ પચ્ચીશી.	૧-૦-૦
સેક-ડબ્બક સેક-ડપાટના મીનિંગ.	૦-૬-૦
હાવડ થડબુકના ૧ જાના મીનિંગ.	૧-૦-૦
વનરાજી આવડો.	૧-૬-૦
મધર પ્રાર્થના માળા.	૧-૦-૦
ગુજરાતી ભાષામાં વાક્ય રચનાના નિયમો.	૦-૨-૬

ઉપરના ચોપડી સિવાય બીજી બધી જાનની અંગરેજી તથા
ગુજરાતી સિદ્ધિ, તેના તમામ અર્થ બીર્નીંગો, બધી જાનની વાર્તાની
ચોપડીઓ, કાવ્યકાવ્યની ચોપડી, વગેરે સમગ્ર જાનની ચોપડીઓ
શા. વીમાવનદાસ ગોપાળદાસની દુકાનેથી મળશે. સામગ્રી લેનારને
દેખીશો આપવામાં આવશે.

